

Skolverket
Avdelningen för läroplaner
Maria Weståker

Vår referens/dnr:
2025-162

Er referens/dnr:
Dnr 2025:1996

2025-09-30

Remissvar

Remiss avseende förslag till kursplaner för yrkeskurser på grundläggande nivå i kommunal vuxenutbildning

Svenskt Näringsliv har givits möjlighet att inkomma med synpunkter på ovan nämnda remiss.

Svenskt Näringsliv välkomnar regeringens ambition att förbättra möjligheterna för individer med kort utbildningsbakgrund och svaga kunskaper i svenska att etablera sig på arbetsmarknaden. För denna målgrupp kan ett standardiserat och nationellt utbud med yrkesutbildningar med tydlig koppling till branschernas kompetenskrav bidra till en bättre väg till arbete eller fortsatta studier.

Yrkeskurser på grundläggande nivå skulle kunna ha potential att korta vägen till ett jobb, för de individer som står långt ifrån arbetsmarknaden och saknar förmåga att läsa en yrkesutbildning på gymnasial nivå – under förutsättning att yrkeskurserna är framtagna av yrkeskunniga personer och djupt förankrade i branschernas faktiska kompetensbehov.

Svenskt Näringsliv ser dock problem i Skolverkets förslag. Det främsta är bristen på samverkan med yrkeskunniga, branscher och nationella programråd som i de flesta fall brustit eller uteblivit helt. Det framgår inte heller att arbetslivet efterfrågar yrkeskurser på grundläggande nivå. Svenskt Näringsliv **avstyrker** därför förslaget i sin nuvarande form.

I ett eventuell fortsatt arbete med att ta fram yrkeskurser på grundläggande nivå bör dessa frågor få särskilt fokus:

- Fördjupad dialog och samverkan med de branscher som ser en möjlighet inom detta område och efterfrågar yrkesutbildningar på grundläggande nivå.
- Säkerställande av yrkesrelevans gentemot de nationella yrkespaketen och branschernas kompetenskrav.
- Översyn av CSN-regler för att säkerställa möjlighet att läsa vidare på gymnasial nivå.

- Tydliggörande av målgrupp och syfte, inklusive relationen till Arbetsförmedlingens arbete med arbetsmarknadsinsatser.

De som kan läsa en gymnasial yrkesutbildning ska göra det

Svenskt Näringsliv anser att alla som kan tillgodogöra sig en yrkesutbildning på gymnasial nivå också ska genomföra sin utbildning just där. Yrkesutbildade på gymnasial nivå utgör den utbildningsbakgrund som företagen efterfrågar allra mest vid rekryteringar, och så har det varit sedan 2015. Möjligheterna till arbete för de som avslutar en gymnasial yrkesutbildning inom den kommunala vuxenutbildningen är därför mycket goda.

Det är viktigt att inte sänka ambitionerna i utbildningssystemet kring vad man som individ ska kunna när man kommer ut i arbetslivet. Samtidigt finns individer som riskerar att fastna i arbetslöshet och som saknar förutsättningar att tillgodogöra sig en yrkesutbildning på gymnasial nivå. För dessa individer skulle en yrkesutbildning på grundläggande nivå kunna vara en väg in på arbetsmarknaden inom vissa branscher eller yrkesområden.

Inom näringslivet råder samtidigt stor tveksamhet om grundläggande yrkeskurser kan stärka anställningsbarheten, men det finns samtidigt branscher som ser möjligheter till stärkt kompetensförsörjning på detta sätt.

Bedömningen av om och hur yrkeskurser på grundläggande nivå kan bidra till anställningsbarhet måste därför göras av respektive bransch och nationellt programråd. Yrkeskurser, oavsett utbildningsnivå, måste tas fram i en djupgående dialog med yrkeskunniga och branscher för att säkerställa att innehållet är relevant och leder till jobb.

Förankring i branscherna – en grundförutsättning

I Skolverkets uppdrag framgår att de framtagna kurserna ska *svara mot de kompetenskrav som olika bransch ställer och kunna leda till arbete*. För att säkerställa detta krävs god samverkan med branscherna, inte minst via de nationella programråden, att yrkeskunniga har involverats i framtagandet av yrkeskurserna och att dessa förankrats i branscherna. Vi kan konstatera att denna kritiska samverkan med näringslivet i stor utsträckning har brustit.

En grundförutsättning för att införa yrkeskurser på grundläggande nivå är att branscherna efterfrågar dessa. Syftet med en yrkeskurs är att förbereda en individ för att arbete. Om en yrkeskurs eller kombination av yrkeskurser ska leda till jobb kräver det att utbildningen är förankrad i berört yrke och bransch. Detta gäller både om yrkeskursen syftar till att leda direkt till jobb, eller om den i kombination med annan utbildning väntas leda till jobb.

Förslagen i *Skolverkets föreskrifter om kursplaner för yrkeskurser i kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå* i denna remiss inte har förankrats på ett önskvärt sätt hos näringslivet, eller att näringslivet inte varit involverade alls. Flera branschorganisationer så som Byggföretagen, Visita, Maskinentreprenörerna för att nämna ett par, har uttryckt kritik mot den bristande samverkan och förankringen under framtagandet av förslagen.

Det finns branscher som ser potential i yrkeskurser på en grundläggande nivå för att stärka kompetensförsörjningen till sin bransch t.ex. Almega Serviceföretagen som ser att en strukturerad utbildning bidrar till höjd kvalitet och ökad anställningsbarhet inom

städbranschen. De har däremot inte varit involverade, rådfrågade eller samverkats med under framtagandet av detta förslag.

Den enda branschorganisation som lyfter att de varit involverade och bjudits in till samverkan är Gröna arbetsgivare. De framhåller att en praktiskt orienterad yrkesutbildning kan stärka motivationen och har potential att få fler personer som står långt från arbetsmarknaden att göra sig anställningsbara.

Yrkeskurser på grundläggande nivå behöver vara djupt förankrade och ägas av respektive nationellt programråd.

Stärk upp utbildningen och stödet på gymnasial nivå i första hand

De nationella yrkespaketen på gymnasial nivå är redan etablerade och framtagna i dialog med branscherna. Inom ramen för dessa finns stora möjligheter att paketera innehållet utifrån individens behov och att komplettera med annan nödvändig utbildning så som exempelvis undervisning i svenska.

Bristande språkkunskaper utgör ett hinder för rekrytering i näringslivet, drygt en fjärdedel av företagen anger det som anledning till att det är svårt att hitta rätt personal. Det är därför viktigt att kunna kombinera yrkeskurser, oavsett utbildningsnivå, och annan utbildning med utbildning i yrkessvenska och praktik.

Det måste vara tydligt vad yrkeskurserna är och väntas leda till

Vid ett eventuellt framtida införande av yrkeskurser på grundläggande nivå är informationsinsatser av vikt. Det måste vara tydligt vad skillnaden på grundläggande och gymnasial yrkesutbildning är för både elev och arbetsgivare. Målen för utbildningen bör formuleras av de nationella programråden.

Tillgången till yrkeskurser på grundläggande nivå ska beslutas via yrkesråd

Svenskt Näringsliv vill framhålla att utbildningen bör planeras i samråd med individen, men att det är yrkesrådet tillsammans med huvudmannen som fattar beslutet enligt bedömning av individens förmåga. De grundläggande yrkeskurserna får inte bli en genväg för de som har förmåga att läsa gymnasial yrkesutbildning.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Stockholm 2025-09-30

Mia Bernhardsen
Chef avdelningen för Kompetensförsörjning
Svenskt Näringsliv

Hanna Cederqvist
Expert kompetensförsörjning
Svenskt Näringsliv